

о нем, когда пытались одним словом высказать Целое (Г. С. Померанц. «Маленькие эссе»)) [2]. Вместе с тем, отмечается объективная сложность в понимании самой сущности концепта «Дао», его реальная непостижимость: «Слова Бог, Дао, Нирвана – свернутые иконы, свернутое умозрение, свернутое мироздание, и о каждом из них можно сказать, как о Дао: «О, неясное!» (Г. Померанц. «Страстная однородность»)) [2].

Обычно же в соответствии с даосской традицией «Дао» отождествляется в русском национальном сознании с жизненным путем человека: «Его путь (Дао) есть непрерывное скольжение по тонким и хрупким мосткам природы и культуры (С. И. Трунев. «Вокруг Китая»)) [2]. Дао может пониматься и как определенный свод правил, как совокупность законов мироздания, которые человек может постичь лишь через уединение, молитвенное созерцание и самосовершенствование: «Это отшельник, который многие годы жил в уединении, самосовершенствуясь и изучая законы Дао (М. Гордеева. «Лос-Анджелесский окружной музей искусств»)) [2].

Литература

1 Малявин, В. В. Книга о Пути Жизни. Дао-Дэ цзин / В. В. Малявин. – Москва : АСТ, 2018. – 256 с.

2 Национальный корпус русского языка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ruscorpora.ru/>. – Дата доступа: 15.06.2024.

В. Ю. Плешавеня

Навук. кір. А. М. Мельнікава,

д-р філал. навук, прафесар

ДЫЯЛОГ СЭРЦАЎ: ЁН І ЯНА Ў ТВОРАХ ЛЮДМІЛЫ РУБЛЕЎСКОЙ

Узаемаадносіны паміж мужчынамі і жанчынамі заўсёды прыцягвалі да сябе ўвагу пісьменнікаў. На старонках кніг кожны чытач жадае знайсці і ўбачыць ідэальнае каханне, гармонію ў стасунках паміж Ім і Ёй. Альбо наадварот – каханне без узаемнасці. Людміла Рублеўская не ідзе слепа за стэрэатыпным паказам ідэальных стасункаў, а стварае непаўторныя вобразы сваіх герояў, надзяляе іх як адмоўнымі, так і станоўчымі якасцямі, максімальна набліжае да рэальнасці. У творчасці Л. Рублеўскай можна знайсці безліч прыкладаў узаемаадносін паміж мужчынам і жанчынай: ад старасвецкага кахання да сучасных інтрыг.

Вялікае, але няшчаснае каханне ў герояў апавядання “Слова гонару”. Ён – інсургент, які бяжыць ад жандараў пасля чарговага паўстання. Яна – дзяўчына з суседняга маёнтка, прыгажуня, Чароўная дама. Ён – Андрусь. Яна – Анэля. Іх каханне пачалося яшчэ з дзяцінства, але жыццё павяло іншай дарогай, і тагачасныя гістарычныя падзеі “змянілі” яго напрамак. Поўныя гонару і шляхецкай годнасці Ён і Яна становяцца ахвярамі свайго ж кахання. Узаемаадносіны пані Данусі і Габруся (“Жаніх панны Данусі”) – прыклад лёгкасці адносін адной і неверагоднага кахання другога. Яна – “сапраўдная рубенсаўская кабета”, поўная бесклапотнасці выпускніца жаночай гімназіі. Ён – службовец чыгуначнай управы. Яна для Яго – тая самая, каму ён так шмат казаў аб незямным каханні. Ён для Яе – нарочны жаніх. Ён “прыходзіць” да яе нават пасля смерці. Яна з лёгкасцю выбірае новага жаніха.

У жыцці “сучасных” герайн Л. Рублеўскай адбываюцца падзеі, якія прымушаюць чытача пераглядзець уласнае жыццё і лепш зразумець самога сябе. Выбітным прыкладам такой герайні становіцца Лілія Іванаўна (апавяданне “Дабрадзейныя”). Лілія Іванаўна ў “ружовых” імкненнях да сапраўднага і чыстага кахання трапляе ў сітуацыю, дзе становіцца закладніцай уласных фантазій. Сустрэўшы таго самага “каханага”, яна разумее, што ён не ідэальны каханак для дабрэдзейнай жанчыны, а сапраўдны спакуснік. Той самы каханак заўсёды быў побач – і гэта яе муж.

Л. Рублеўская паказвае ўзаемаадносіны паміж жанчынамі і мужчынамі натуральна, як яны ёсць. Праз стасункі Яго і Яе аўтарка зноў адсылае чытачоў да вытокаў, паказвае, што

адказы на сучасныя пытанні можна знайсці ў мінулым. Чырвонай стужкай ідзе думка – усе мы людзі, усе мы маем права на памылку, але пасля яе ўсе мы павінны зрабіць работу над памылкамі, перш за ўсё ў сваім сумленні.

К. М. Сакалоўская

Навук. кір. К. Л. Хазанова,

канд. філал. навук, дацэнт

БЕЛАРУСКІЯ ПРЫКАЗКІ І ПРЫМАЎКІ СА СТРУКТУРАЙ СКЛАДАНАЗЛУЧАНЫХ СКАЗАЎ З СУПРАЦІЎНЫМІ АДНОСІНАМІ

Беларускія народныя прыказкі і прымаўкі з’яўляюцца велізарнай часткай духоўнага багацця беларускага народа, захаванага з часоў далёкай мінуўшчыны. Скарбніца беларускіх прыказак і прымавак мае колькасна незлічоны склад. Сярод шматлікіх беларускіх парэмій выдзяляюцца розныя сінтаксічныя канструкцыі. Вялікая частка беларускіх народных выслоўяў па сінтаксічнай будове адносіцца да складаных сказаў.

Адной з самых пашыраных груп беларускіх прыказак і прымавак паводле сінтаксічнай структуры з’яўляюцца выразы са структурай складаназлучаных сказаў з супраціўнымі адносінамі. У складаных сказах такога тыпу адбываецца паведамленне пра рэаліі, што супрацьпастаўляюцца. Адпавядаюць супрацьпастаўленню і сродкі сувязі частак: супраціўныя злучнікі *а, але, аднак, ды* (у значэнні *але*).

Самы часты ў парэміях з названай сінтаксічнай структурай – злучнік *а*: “*Адна галавешка і ў печы не гарыць, а дзве і ў полі не гаснуць (не тухнуць)*” [1, с. 64]; “*Адзін з сошкай, а сямёра (пяць) з ложкай*” [1, с. 57]; “*На воўка памоўка, а мядзведзь цішком*” [1, с. 334]. У многіх выразах адзначаецца супраціўны злучнік *але*: “*Турма моцная, але ніхто не хоча там быць*” [1, с. 507]; “*Бог то Бог, але і сам не будзь жох*” [1, с. 95]; “*Блізак кубак да губак, але шмат выбояў паміж ім і губою*” [1, с. 90].

Іншыя злучнікі ў беларускіх прыказках і прымаўках са структурай складаназлучаных сказаў з супраціўнымі адносінамі менш пашыраныя. Пры гэтым неабходна падкрэсліць распаўсюджанасць злучнікавага вар’іравання ў даследаваных выразах. Часта адна і тая самая парэмія выкарыстоўваецца з рознымі супраціўнымі злучнікамі: “*Хіцёр Зміцёр, але (ды) і Саўка не дурань (не дурны)*” [1, с. 543]; “*Было што піць і есці, але прынукі не было*” [1, с. 104] – “*Усяго было даволі, толькі прынукі не было*” [1, с. 104].

Разгляд сінтаксічных адметнасцей беларускіх прыказак і прымавак са структурай складанага сказа выявіў пашыранасць канструкцыі складаназлучанага сказа з супраціўнымі адносінамі з пераважным ужываннем злучнікаў *а, але*.

Літаратура

1 Лепешаў, І. Я. Тлумачальны слоўнік прыказак / І. Я. Лепешаў, М. А. Якалцэвіч. – Гродна : ГрДУ, 2011. – 695 с.

Ы. Ы. Тойлыев

Науч. рук. Е. А. Кастрица,

канд. філол. навук, доцент

ТУРКМЕНСКИЕ НАРОДНЫЕ СКАЗКИ: МОРАЛЬНО-ЭТИЧЕСКАЯ ОСНОВА

Туркменские народные сказки представляют собой уникальное явление. Именно в них отражены традиционные ценности туркменского народа, идеалы и представления о добре и зле, справедливости и честности, любви и дружбе.